

idézésként feltöltésével. Ha így történik, akkor sikerül optimálisan üzemeltetni, és a tudományos közösség sokat nyer vele.

Kulcsszavak: *MTMT, bibliográfia, tudomány-metria, közleménylista, publikációs lista, idézett-ségi lista, citáció, szcientometria, mycite*

INTERNETES LINKEK

MTMT: <https://vm.mtmt.hu/>

BME PA: <http://mycite.omikk.bme.hu/>

WoS: <http://www.isiknowledge.com/>

ResearcherID: <http://www.researcherid.com>

Scopus: <http://www.scopus.com>

Google Scholar: <http://www.scholar.google.com/>

URL1: <http://www.kfki.hu/library/imp/GYIK.htm>

URL2: <http://cids.fc.ul.pt/>

URL3: <http://mycite.omikk.bme.hu/search/slist.php?lang=0&AuthorID=10001703>

URL4: <http://mycite.omikk.bme.hu/search/slist.php?lang=1&AuthorID=10001703>

URL5: http://mycite.omikk.bme.hu/search/szervezet_lista.php

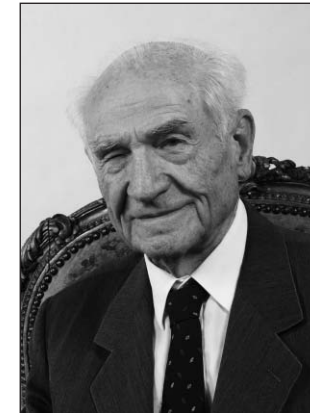
Az agrárium népes családja nevében búcsúztunk Tőle, hogy aztán elkísérhessük utolsó útjára.*

Szegény, zöldségtermesztéssel is foglalkozó kétlaki család gyermekeként Rákospalotán hamar magába szívta a megélhetéshez elengedhetetlenül szükséges gyakorlati ismereteket – azt, hogy milyen fontos a nadrágszűj-parcellák megfelelő öntözése, a föld táplálóanyag-ellátása és a betakarított termények piacra juttatása. Talán valamennyire ezek a gyermekkori élmények is befolyásolhatták későbbi pályaválasztását. A helyben végzett négy elemi iskolai év után meghatározó jelentőségű élmény volt számára a híres Fasori Evangélikus Gimnázium, ahol oly sok – később világhírűvé vált – tudós mellett ő is belekóstolt a tudomány levegőjébe. A fasori évek nemcsak felzárkóztatták, hanem megkönnyítették későbbi útját a Kertészeti Főiskolára, melyet már nagyobb erőfeszítés nélkül végzett el.

Családja eredetét keresve a Vác melletti Cselőte nevű egykori község emlékeztet származási helyükre. Innen indultak Fótra, Palotára a dél-palóc községekbe, a főváros ak-

* A Cselőtei László akadémikus, egyetemi tanár búcsúztatásakor, 2012. március 12-én elhangzott beszédek egybeszerkesztett változata.

Megemlékezés

CSELŐTEI LÁSZLÓ

1925–2012

kori peremvidékére. Ebben a jellegzetes környezetben nőtt fel. A lakosság nagy része már munkás volt, ahová édesapja is tartozott, a MÁV Istvánbelki Főműhelyében kereste a család kenyerének egy részét. A többit édesanyja, aki testvéreivel és az összes felmenővel a földművelésből, kertészetből élt vagy egészítette ki a család jövedelmét.

Már fiatalon megismerkedett a kertészeti természettel, ahogy említette egyik

nyilatkozata során: „... volt némi fogalmam a mezőgazdasági termelésről, a zöldség útjáról a feldolgozóig, a fogyasztóig, tudtam, mikor jó a piac a vásárlónak, illetve a termelőnek.”

A nyári szünetek a földhöz kötötték. Itt tanulta meg a laposok, a semlyék és a dűnék szerepét. Az éves levonuló vizek ismeretében helyezték el a palántákat és sok esetben volt vitatéma a vízszintek szabályozása.

Máskor erről így vallott: „... ha az ember elindul valamerre, útközben felhalmozódnak benne az ismeretek [...] próbál eredményt elérni...”

A megfigyelésekhez, a növényállomány pontos megismeréséhez nagyobb koncentrációra volt szüksége, mivel a sors nem kímélte apró gyermekkorában. Alig volt két éves, amikor a spanyolnátha megtámadta és elvette egyik szemé világát. Idősebben ezt így ítélte

meg: „Ha mindenképpen így kellett történnie, akkor talán jobb, ha a tudatnak az ébredő időszakában találkoztam a bajjal.”

Kiváló tanítói és tanárai voltak. A magas szintű középiskolai tudás birtokában a felsőfokú képzésben tisztelt mestereket említette szívesen. Somos Andrástól a biológiai és agrotechnikai, Domokos Jánostól az ökológiai, míg Okályi Ivántól az ökonómiai szemléletet sajátította el.

Itt ismerkedett meg az alap- és alapoató tárgyakkal a gyakorlattal való kapcsolatával, és kezdett bele a zöldségvetőmag-termesztés témakörét feldolgozó szakdolgozati témájába.

Kötődését és elszántságát a körülmények erősen befolyásolták. Ilyen volt a Kertészhallgatók Egyesületének elnökségének vállalása, amikor a II. világháború után a feddhetetlenséget vizsgáló ún. *Igazoló Bizottság* tagjainak egyike Okályi Ivánt nem találta elfogadhatónak. Ekkor a Nemzeti Parasztpárt Országos Ifjúsági Szövetségének főtíkárához fordult, akivel a párt elnökét keresték meg. Ő kért további segítséget a pártigazgatótól, aki a Budapesti Nemzeti Bizottság főtíkári szerepét is betöltötte. Igazságérzete és kezdeményezése révén Okályi professzor úr 1945-ben lehetőséget kapott az oktatómunka folytatására. Az újabb alkalommal, 1957-ben már nem sikerült ezt a bravúrt megismételni. Eltávolították. Az utókor a Földművelésügyi Minisztérium oszlopcsarnokában féldomborműves megjelenéssel tisztelgett/tisztelegt *Iván bácsi* előtt.

Kezdeményezése révén – egyetemi hallgatóként – meghívták a Nemzeti Parasztpárt Agrárpolitikai Bizottságába, ahol a tanácskozásokon a magyar mezőgazdaság újjászervezéséről, a fejlesztés lehetőségeiről folyt a szó.

Természetesen a kudarok őt sem kerültek el. Kertészmérnöki diplomával a zsebében a Magyar Országos Szövetkezeti Központ

Zöldségmag-termeltetési Osztályára jelentkezett, ahová nem vették fel. Szerencsére később Baján a megyei kirendeltséghez került. Az utódszervezetet, a SZÖVOSZ-t Dégen Imre irányította. Itt vált közvetlen munkatársává, sőt a Pártközpont /MDP/ Mezőgazdasági és Szövetkezetpolitikai Bizottsági előterjesztések ismerőjévé, mivel Dégen Imre részére elemezte az érkező tájékoztatókat, mindezt Dégen bátorításával, ami így szólt: „A véleményed nekem készíted, arról senki nem tud. Én azt használom fel belőle, amit szükségesnek és lehetségesnek látok. Tudnod kell, hogy a felhasznált gondolataidért csak engem terhel a felelősség.”

A felelősségérzet más formájával is találkozhatott. Ez 1957-ben történt, a Kosáry Domokos elleni büntető eljárás során a Legfelsőbb Katonai Törvényszéken. Kosáryra halálos ítélet várt, de az ő, valamint Bibó István és Déry Tibor védelmében az angol parlamentben elhangzott felszólalás segítségével szolgált. Cselőtei László szerepe a védelem tanújakénti megjelenésben nyilvánult meg. A másik tanúnak, a MSZMP központjában dolgozó barátjának, Csizmadia Ernőnek engedélyezték véleménye rövid kifejtését. Megkönnyebbültek, amikor a bíró négy év börtönbüntetést hirdetett ki, és az ügyész sem fellebbezett.

Ide illik egy részlet Illyés Gyula *Óda a törvényhozóhoz* című kedvenc verséből:

„mert nincs szabadjegy
jól haladni a korrál;
mert van, amikor – hány a példa! –
a néma szólal,
az iskol, aki üz,
makulátlan a céda,
mocskos a szűz.”

Döntő jelentőségűnek bizonyult számára az újonnan (1950-ben) alakult Szarvasi Ön-

tözési Kutatóintézetben tett tanulmányútja – a látottak hatására szorgalmazta az MTA Kertészeti Bizottsága Öntözési Albizottságának megalakulását, melynek titkárává választották, és ettől fogva elsődleges kutatási területe az öntözés lett. Aspiránsként témát váltva így már csak két éve maradt arra, hogy az öntözéssel foglalkozó disszertációját elkészítse, majd sikerrel megvédje. A témaváltás azonban szerencsésnek bizonyult, hiszen az életrajzában utánanéve látható, hogy már 1954-től aktív részt vállalt a Gödöllői Agrártudományi Egyetem általa megszervezett Kertészeti Tanszékén a mezőgazdasági mérnökképzésben – fő érdeklődési területe a zöldségnövények vízhasznosítása volt. A tehetséges és szorgalmas fiatalemberre hamar fölfigyeltek előljárói, a szakma kiválóságai, mint például Frenyó Vilmos professzor, akiknek segítő támogatása révén az ifjú Cselőtei László gyorsan emelkedett a ranglétrán. Ebben nyilván jelentős szerepet játszott, hogy az általa vezetett tanszék 1958–59-ben előbb kertészeti jegyzetet, majd hamarosan, 1962-ben, hiánypótló tankönyvet alkotott, amely összesen hat kiadást ért meg, és az agrárképzés egyik alapműve lett több generáció számára. Mint Cselőtei László egész életében, ebben a könyvben is kiemelt szerepet játszott a gyakorlattal való szoros kapcsolat, és a mű mind a horizontális, mind a vertikális szempontokat egyaránt figyelembe vette. Tehát a zöldség-, gyümölcs-, szőlő- és dísznövény, valamint a gyógy-, fűszer- és illóolajnövények termesztése mellett egyidejűleg foglalkozott a szaporítóanyag-termeléssel, valamint a késztermékek tartósításával, feldolgozásával és az értékesítés lehetőségeivel is.

Ez a gyakorlatközpontú, komplex megközelítés és átfogó látásmód jellemezte Cselőtei László egész életfelfogását, ami azután szinte

szükségszerűen vezette őt át előbb a szakpolitika, majd a nagypolitika területére. Egyetemi munkássága során előbb dékáni, majd 1978 és 81 között rektori megbízatással tisztelték meg. Oktató-kutatói és vezetői tapasztalatait már nagyon korán kamatoztathatta a Magyar Tudományos Akadémián is, amely 1971-ben levelező, 1977-ben pedig rendes tagjává választotta. Az Agrártudományok Osztályának azonban nemcsak tagja, hanem elnökhelyettese is volt, emellett az MTA Mezőgazdasági Vízgazdálkodási Bizottságának, majd az ebből alakult MTA Elnöki Vízügyi Tudományos Bizottságának az elnöke lett. Cselőtei László jövőbe látó akadémikusként magas szintű támogatást szerzett ahhoz, hogy már 1973-ban, a „kor uralkodó eszméibe” nem illő *Piacos kertészet – A kertészeti marketing alapjai* című könyv megjelenhessen.

Izgalmas feladatok vártak rá a tizenöt éves keresztül végzett országgyűlési képviselői munkához kapcsolódóan is. Erről így vallott 1977-ben: „...szívemhez közel álló téma: az általános iskolai oktatás helyzete, és a gyermekeké, akik néhány év múltával netán a kezem alá nőnek. Ami örömmre szolgál: fővárosi szintű iskolák épülnek. Ami fáj: néhány helyen még mindig hiánycikk az ilyen adottságú iskola. Elkél hát az állami erőfeszítések mellett a társadalmi összefogás, amire egyébként a megyében számos jó példa akad. Erről szóltam a Parlamentben is. A másik kérdés, amivel szeretnék segíteni, hogy jó ivóvízhez jusson a lakosság az e szempontból árnyékterületnek minősülő térségben, Szadán, Veresegyházon, Erdőkertesén, Vácegresen, Váckisújfalun. Az Országos Vízügyi Főigazgatóság vezetőitől biztató tervekről, jól haladó munkákról kaptunk hírt.”

A feladatok és a gondok növekedtek, különösen a kistermelők érdekét vette védelmé-

be. Az Országgyűlés Mezőgazdasági Bizottságának elnökeként így szól:

Tisztelt Országgyűlés! [...] az adóreform működéséről szóló jelentést és még inkább a korszerűsítés koncepcióját csak akkor tudom elfogadni, ha az őszi tárgyaláson a határozati javaslatban beígért részletes elemzésben legalább a legfontosabb területekről – és a kistermelést ilyennek tartom! – megnyugtató, a hatásokat és azok kezelését is magukban foglaló tájékoztatókat kapok.”

Nem hallgatta el a fejlődést akadályozó jelenségeket, s szívesen hivatkozott a népi írókra és évszázados bölcsességekre. A hatalomváltás időszakában, 1989-ben beszélt róla: „A törvények jóváhagyását követően azonban el kellene érni, hogy már a választás előkészületei során is csökkenjen a retorika, kevesebb legyen a szólam, több a józan program, a világos állásfoglalás. Több a bölcsesség úgy, ahogy azt mi ifjúságunk idején tanultuk. Németh László népi íróra hivatkoztál. Ő a nagy erdélyi fejedelem, Bethlen Gábor politikai egyéniségét méltatva a következőket mondta: »Nagy magyar tanítás: amit a délibábos vér elpusztít, megépíti a bölcs számítás. Mert kicsi népben nem az a nagy, aki nagy vihart támaszt, hanem aki népe elől a nagy vihart el tudja fogni.«”

Egy másik, már kedveltebb elnöki szerepe, amellyel a Fasori Öregdiákok egybeszervezését vállalta.

Miért is a Fasori Gimnázium?

A palotai ismerősök közül édesapja presbiter társa Sárospatakat ajánlotta, de a tandíj és a konviktus meghaladta a család erejét. A Lónyai utcai Gimnáziumot csak villamossal lehetett volna elérni, de az drágának ígért. Így szükségből indult a próbálkozás a Fasoriban, ahová a Nyugati pályaudvartól gyalogosan – időben – lehetett eljutni.

Megértette édesapja intését: „Mi, a család, a tanuláshoz megteremtjük a feltételt, de segíteni másban nemigen tudunk. Én a tanulással nem erőltetek.”

Az eredmény ismert. A budapesti polgárság és értelmiség, valamint néhány altiszt és vidéki nagybirtokos fia mellett egyetlen munkás származásúként sikerült helytállnia.

Az eredményes professzori munkát és a sikeres politikai helytállást ekképpen látta: „Tanár vagyok. . . , ez a legfontosabb munkám, feladatom. De az ember nem fordulhat befelé, hiszen a jövőnek képezzük a szakembereket. Igyekszem jól megoldani a tudomány-szervezésből adódó feladataimat, a társadalmi feladatokat, amelyet megtisztelő módon rám ruháztak, s tapasztalataimat visszavinni az egyetemre, hasznosítani az oktatásban.”

Igen érdekes és tanulságos az Országos Vízügyi Hivatal elnökének országgyűlési beszámolójához fűzött véleményét elolvasni, amelyben elfogadásra javasolja a beszámolót. Ma is érvényesek azok a megállapítások, amelyeket hazánk vízgazdálkodásával kapcsolatosan 1977-ben tett, nem sok változtatás kellenek ennek az írásnak az aktualizálásához.

Fordulatos pályafutásának részleteit ő maga ismertette *A mezőgazdaság vonzásában* című, 2004-ben megjelent könyvében. Mindazonáltal életének most kiragadott néhány állomásából is világosan kiderül, hogy Cselőtei László professzor, egyetemünk egykori rektora, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja, volt országgyűlési képviselő maradandót alkotott. Hosszú pályáját befutotta, harcait eredménnyel megharcolta, miközben a hitét mindvégig megtartotta. Távozásával szegényebb lett a magyar mezőgazdaság.

Igazi *ars poeticáját* így fogalmazta meg: „. . . mindig a mezőgazdasági mérnökképzést,

vele a magyar mezőgazdaságot, s benne az embereket kívántam szolgálni, akikkel és akikért élünk.”

Ezt a tiszteletre méltó hitvallást megőrizve, búcsúzóul ismét Illyés Gyula szavait idézve:

„Üdvözet, és hála hát
a törvény – és a fény – hozóknak,
kik – hol máglyán, hol gúnykacajon át –
– s elbukva is! – előretörnek
tán nem is tudva hova s miért.”

Tisztelt Professzor úr, emléked megőrizük – nyugodjék lelked békében!

Ligetvári Ferenc

a mezőgazdasági tudomány doktora

Solti László

az MTA rendes tagja, a Szent István Egyetem rektora

Tomcsányi Pál

az MTA rendes tagja

